

Pleidooi voor een biografie van Janine De Rop (1927-2015)

Wie kent de schrijfster Janine De Rop?

Het (culturele) geheugen heeft een vluchtig leven en de historicus weet ex officio dat voor vele belangrijke of belangwekkende mensen en gebeurtenissen het blad wit blijft wanneer ze niet onderzocht en beschreven worden. Wie kende in 2015 nog Raymond Brulez (1895-1972)? Wie las nog zijn weinig talrijke, maar belangrijke en gelauwerde romans? In 2015 publiceerde Joris Van Parys *Gelukkig en vol droefenis. De werelden van Raymond Brulez*.¹ Van Parys bewees al zijn kwaliteiten met de hooggeprezen, vele keren bekroonde en reeds in meerdere talen vertaalde biografieën van beeldend kunstenaar Frans Masereel (1889-1972) en schrijver Cyriel Buysse (1859-1932). Zijn biografie over Brulez lijkt dezelfde weg op te gaan. In januari 2016 stond het boek op de vierde plaats van *Humo's top tien van de non-fictie*.

Vanzelfsprekend is het beter om bescheiden en voorzichtig te zijn met vergelijkingen, maar toch durf ik met

grote stelligheid te beweren dat het leven en het literaire werk van Janine De Rop ook een goede en opgemerkte plaats in ons culturele geheugen verdienen. Alleen moeten een goede biografie en een uitgever gevonden worden. Daar pleit ik voor. Met dit artikel wil ik alvast een aanzet geven. Het is gebaseerd op een eerste en vlugge tocht door haar ongeordende archief, op eigen onderzoek en op vele gesprekken met Janine en haar nauwe omgeving.

Haar werken

Janine De Rop publiceerde tussen 1960 en 1970 drie romans: *De Wachtijd*, *De Traditie* en *De Rechter en de Beul*.² Ze publiceerde ook verschillende novellen en kortverhalen.³ Slechts één novelle werd uitgegeven. *Anna is dood. Requiem voor een vrouw*⁴ verscheen in een bundel van novellen van alle levende vrouwen in Vlaanderen die minstens één roman hadden gepubliceerd. In 1977 waren dat er maar 24. In de bundel werden er 22 opgenomen. De novelle van Janine De Rop kreeg de beste recensies.

Links: De drie romans van Janine De Rop

Rechts: Janine De Rop, jaren 1950. (privécollectie Anne Ganzevoort)

Ze publiceerde ook ontelbaar veel artikels in kranten en weekbladen. Een volledige lijst moet nog opgemaakt worden, maar bijzondere aandacht verdienen haar kinder- en jeugdverhalen. Tussen 1962 en 1968 schreef ze als jonge moeder voor het dagblad *Vooruit* afleveringen van *Zandmannetjes gevraagd*, *Adodibal* en *Kadol*. Helaas werden ze nooit gebundeld als boek.

Na 1980 publiceerde Janine nog zelden. Haar laatste novelle schreef ze in 1995, kort na het overlijden van haar moeder. De vrouw werd 102 jaar oud en had een zeer grote invloed op Janines leven. De novelle kreeg de titel *Lamento*, geïnspireerd door de *Lamento d'Arianna* van Monteverdi. Ze werd niet gepubliceerd maar kreeg wel openbaarheid door een lezing in het programma *De Zolder op woensdag* van het Arca Theater op 14 februari 1996. Een grote, vierde roman bleef als onafgewerkt manuscript liggen. *Testament* was de laatste titel die Janine eraan gaf.

Janine in haar rolstoel. (privécollectie Anne Ganzevoort)

Haar twee eerste romans, *De Wachtijd* en *De Traditie*, kenden een ongewoon groot succes. Er werden respectievelijk 135.000 en 85.000 exemplaren van verkocht. De weerklank en verkoop waren vooral groot in Nederland. De zeer hoge oplage viel deels toe te schrijven aan het grote aantal abonnementen waarover de Arbeiderspers in het toen nog sterk verzuilde Nederland beschikte. Maar ook de recensies in de kranten waren zeer lovend, van de grote nationale kwaliteitskranten tot de vele regionale dagbladen. In Vlaanderen werd Janine vooral lokaal gelauwerd. Ze kreeg de Literaire Prijs van de Stad Gent en tweemaal de Oost-Vlaamse Provinciale Prijs voor Letterkunde. Waar recensies verschenen, waren ze overwegend lovend. Maar wie de bovengenoemde biografie van Raymond Brulez leest, beseft hoe klein en diep verzuild het literaire wereldje in Vlaanderen toen was. Janine De Rop stapelde in dit wereldje de handicaps op: autodidacte, dieprode socialiste, radicale vrijdenkster met toch paradoxale sporen van protestantisme, vrouw, en sinds ze twee jaar was, zwaar getroffen door polio.

Getekend door kinderverlamming

Haar derde – en voor mij en velen haar beste – roman *De Rechter en de Beul* werd sterk bepaald door haar poliohandicap. De directe aanleiding was het zogenaamde Softenonproces – een jonge moeder werd vrijgesproken nadat ze ‘euthanasie’ had gepleegd op haar baby die zwaar misvormd was als gevolg van het geneesmiddel Softenon dat de moeder tijdens de zwangerschap had genomen. Janine De Rop plaatste de problematiek in de nazitijd en dat was een delicate keuze. De Arbeiderspers, de uitgeverij van haar twee eerdere succesromans, vond het onderwerp te controversieel. Na lang aarzelen was Nijgh & Van Ditmar bereid het boek uit te geven. De oplage werd beperkt tot 3000 exemplaren en het boek geraakte maar moeilijk verkocht.

De Rop had verwacht en gehoopt dat het ophef zou veroorzaken, maar dat gebeurde

niet. De meestal lovende recensies ontweken discreet de problematiek en het boek geraakte in de vergetelheid. De tijd was duidelijk nog niet rijp voor een open debat over euthanasie. Beïnvloed door de vele discussies na de zelfgekozen dood van Hugo Claus in 2008 maakten Guy Cassiers, Erwin Jans en dr. Marc Cosyns toen een toneelbewerking van *De Rechter en de Beul*. Het stuk werd als een productie van het Toneelhuis in een regie van Guy Cassiers opgevoerd in de Antwerpse zaal Monty begin februari 2009, telkens met een debat achteraf. De Rop zelf nam eraan deel, ook al was dat voor haar op fysiek en psychisch vlak een nachtmerrie. In de brochure die ter gelegenheid van de opvoering werd uitgegeven, schreef ze open en bitter over haar moeizame strijd en over het onbegrip dat zij telkens weer ervaarde als gehandicapte sinds zij als tweejarig meisje met verlamde benen de strijd was aangegaan om maatschappelijk volwaardig te functioneren.

Met haar vader Louis De Rop en haar moeder Fernande Van de Waerhede. (privécollectie Anne Ganzevoort)

Een socialistisch nest

Met *Novecento in Gent* schreef Guy Vanschoenbeek een meesterlijke synthese over de eerste bloeiperiode van de socialistische arbeidersbeweging in Gent.⁵ Dit boek geeft een uitstekende schets van het socialistische milieu waarin De Rop opgroeide. Vooral langs moederszijde was ze diep verbonden met de meest militante kern die sinds de jaren 1880 met de grote voorman Edward Anseele sr. het Gentse socialisme faam gaf in binnen- en buitenland. Grootvader Adolphe Jan Van de Waerhede, een smid – ook vermeld als *maitre d'armes* – was actief lid van de Socialistische Vrijdenkersbond, die met de meest principiële en hoogst geschoolde arbeiders de voorhoede vormde in de strijd voor arbeidersemancipatie. Haar moeder, Fernande Van de Waerhede, geboren op 17 april 1893, was voor 1914 actief lid van de Socialistische Jonge Wacht (SJW), de radicaal-marxistische linker-

zijde van de Belgische Werkliedenpartij (BWP).

Fernande leerde in de Gentse SJW haar eerste grote liefde kennen, Georges Hardijns, zoon van de legendarische Ferdinand Hardijns, die hoofdredacteur was van het dagblad *Vooruit*. Georges was zo principieel antimilitarist dat hij bij de invoering van de persoonlijke dienstplicht vluchtte naar de VS, waar hij zich voorgoed in Mundelein (Illinois) vestigde als schrijnwerkersgast. Kort na de Eerste Wereldoorlog, op 21 oktober 1919, huwde Fernande met haar partijgenoot Louis De Rop, 'de pijp' voor zijn vrienden. Louis was kraanman in de Gentse haven. Het koppel ging wonen in de Groendreef, die de grenslijn vormde tussen de Brugse Poort en het Rabot, de twee grootste arbeiderswijken van Gent. Daar werd Janine geboren op 26 oktober 1927. Ook daar werd zij in december 1929 getroffen door het poliovirus, kinderverlamming zoals het in de volksmond heette. De schade was onherroepelijk.

Voor het uitbreken van de grote crisis beleefde het Gentse socialisme zijn topjaren, vooral met de machtige coöperatie Vooruit, haar winkels, fabrieken en grote arbeiderstempels: Ons Huis op de Vrijdagmarkt en het Feestpaleis Vooruit in de Sint-Pietersnieuwstraat. Moeder Fernande Van de Waerhede was zelf een tijldlang gerante van een Coop-winkel. Maar de zorg om Janine primeerde, haar hele leven lang.

Schooltijd

Janine was een knappe leerlinge, maar voor nagenoeg alle arbeiderskinderen waren de kansen op voortgezet onderwijs toen beperkt tot middelbaar handels-, technisch of beroepsonderwijs. Zo kwam Janine terecht in de stedelijke handelsschool voor meisjes aan de Coupure. De Tweede Wereldoorlog was ondertussen uitgebroken en liet een onuitwisbare stempel na. Ook het tragische arbeidsongeval van Janines vader vond in die periode plaats. Op 2 november 1942 kroop Louis De Rop op zijn kraan voor een onderhoudsbeurt. Toen

iemand beneden de elektriciteit inschakelde, werd hij dodelijk geëlektrocuteerd. Meer dan ooit nam Fernande de opvoeding en de strijd voor maatschappelijke integratie van haar dochter in handen. Alleen, maar merkwaardig genoeg ook gesteund en beïnvloed door de uit Nederland afkomstige predikant Boto Ganzevoort, de voorganger van de protestantse kerk in Gent.

Eerst en vooral moest Janine goed afstuderen aan de handelsschool. Hoe belangrijk die schooltijd voor haar was en hoe haar literaire talenten in die tijd kiemden, blijkt uit de vele archiefstukken. Zoals de teksten die ze schreef over de dood van lerares Martha Wijnakker en haar drie kinderen, die omkwamen in de bombardementen van 28 juni 1944. Of de correspondentie vanuit de gevangenis van haar lerares Frans, verzetsvrouw Boydens, aan '*Ma toute chère Jeannine*'. Of een lyrische brief uit het collaboratiekamp van een zekere Carlos, een penvriend die haar op 'de 16e der sprokkelmaand (februari, red.) 1944' schrijft dat hij met ontroering haar werk heeft gelezen en oordeelt 'dat het echte parels zijn die waardig zijn te prijken aan /de/ kroon der jonge Vlaamsche Letterkunde'. In haar archief vond ik zijn brief met een verdroogd madeliefje dat hij geplukt had 'in de leiemeerschen terwijl zijn kopke nog met rijm bedekt was. Het is gegroeid op Vlaand'rens bodem waar ook wij het levenssap uit zuigen'. Welk werk van Janine deze Carlos de hemel in prees weten we (nog) niet, maar uit de vele schoolrapporten blijkt dat haar literaire opstellen steeds zeer hoog gequoteerd werden.

Janine kon haar literaire talenten verder ontplooiën in de rangen van de Socialistische Jeugd waar ze zich met hart en ziel engageerde na de bevrijding in september 1944. Janine ontmoette er de vooroorlogse generatie, die kracht en inhoud had gegeven aan de Arbeidersjeugdcentrale (AJC). Een van die oud-AJC'ers was Yvonne de Man (1894-1981), schrijfster en zus van Hendrik de Man (1885-1953). De corres-

pondentie met Yvonne de Man vormt een van de belangrijke onderdelen van het archief-De Rop. Yvonne was Janines grote voorbeeld en haar wijze raadvrouw. Janine stuurde haar al haar manuscripten door, nog voor ze sprak met een uitgever. Yvonne becommentarieerde ze steeds uitvoerig: van lyrische lof over Janines eersteling *De Wachttijd* (in februari 1959) tot hevige emotionele bedenkingen bij *De Rechter en de Beul* (in juli 1960) en later over allerlei persoonlijke problemen. De archiefstukken Yvonne De Man-Janine De Rop verdienen een bijzondere plaats in de biografie. Ze maken ook duidelijk hoe Janine gegrepen werd door de persoonlijkheid en het werk van Hendrik de Man. Na de oorlog was hij persona non grata in het officiële discours van haar partij, de Belgische Socialistische Partij (BSP).

De jeugdbeweging

Al voor 1940 – ze was toen nog een kind – was Janine al lid van de Socialistische Arbeidersjeugd. Over die jaren is niets meer te vinden in het archief. Vanaf 1944 zijn de stukken wel overvloedig. De Socialistische Jeugd werd toen opnieuw opgericht met twee afdelingen: de Rode Valken (van 8 tot 15 jaar) en de Pioniers (van 16 tot 21 jaar). Nadien kwamen de Jongsocialisten, die in 1955 uitgroeiden tot een aparte beweging. Het was alsof de tijd was blijven stilstaan. De nieuwe Socialistische Jeugd werd gekenmerkt door dezelfde strijdconcepten en rituelen als de socialistische jeugdbewegingen uit de jaren 1920 en 1930 en groeide in de eerste naoorlogse jaren uit tot een beweging met 10.000 leden. Vanaf 1947-1948 zakte de organisatie echter terug naar slechts enkele sterke kernen, onder meer in Gent en in Antwerpen. Op 4 oktober 1944 werd de eerste 'uitwijding' gevierd, de plechtige overgang van Rode Valk naar Pionier. Janine was een van die fel begeesterde uitwijdelingen. Zij kwam thuis met een houtsnede van Frans Masereel en een gedicht van Henriëtte Roland Holst,

twee iconen van geëngageerde kunstenaars, waar Janine erg naar opkeek.

De talrijke teksten die zij voor haar jeugdbeweging schreef, vormen niet alleen vroege sporen van haar literaire talent, zij getuigen ook van de militante bezieling die haar levenslang zou kenmerken en haar vele keren in een zeer emotionele spanning zou brengen tussen trouw aan en kritiek op haar politieke beweging.

De rituelen van de socialistische jeugdbeweging volgden de christelijke kalender, maar met een eigen, integraal heidens karakter. Met Kerstmis waren er de Zonnewendefeesten, met Pasen de kampen in De Kollebloem – sinds 1949 een uniek stuk natuurgebied in Heusden-Destelbergen dat door de Socialistische Gemeenschappelijke Actie was aangekocht – en met Pinksteren de reeds voor 1940 bijzondere rituele samenkomsten op de Langenberg in Lichtaart, in de stille Kempense bossen. Altijd was Janine erbij, zeer vaak als tekstschrijfster. Een treffende en mooie tekst is *In de Branding*, die ze schreef voor het kerstfeest op 25 december 1950. Ze stelde dit politiek-ideologisch manifest op voor een spreekkoor naar het voorbeeld van de politieke spreekkoren van de jaren 1930.

Met haar teksten drong ze ook door tot het partijdagblad *Vooruit*. Haar eerste grote artikel *Onze Jeugd* verscheen op 4 oktober 1948 in de rubriek '*t Jonge Volk*'. Het was een repliek op de kritiek van de schrijver Hubert Lampo, die de leegte van de hedendaagse jeugd, wars van idealen, aanklaagde.

In meerdere stukken zien we ook hoe Janine De Rop zich als feministe ontpopte. Zij was de voornaamste inspirator en organisator van het Nationaal Studieweekend voor Meisjesleiders in De Kollebloem op 21 en 22 juni 1952. In haar motivering toonde ze haar ambiguïteit tegenover initiatieven met uitsluitend meisjes. Dergelijke initiatieven gingen in tegen haar fundamentele voorkeur voor een gemengde werking en co-educatie in het jeugdwerk. Maar ze begreep ook dat meisjes moesten aangepord

worden om uit hun minderwaardige posities te klimmen. Ambigüiteit tussen opstandige woede enerzijds en conforme trouw anderzijds zou in verschillende tinten en contexten aanwezig blijven in de pen van Janine De Rop, haar hele leven lang.

Maar wat haar ook dreef, steeds schreef die pen meesterlijk goed Nederlands en steeds getuigde ze van een groot gevoel voor humor. Voor het nieuwjaarsnummer van *Het Vlaams Weekblad* van 5 januari 1979 vroeg Colette Liagre aan een reeks vrouwen om korte feministische boodschappen. Janine schreef: 'Als de mannen niet luisteren moeten we misschien tot ludieke acties overgaan: Van Miert of Van Acker of Claes gijzelen, of alle drie! Gelukkig Nieuwjaar!'

Een eresaluut aan Hendrik de Man

Janine bleef militeren bij de Jongsocialisten tot circa 1960. Een van haar laatste en meest opvallende acties was de uitgave van een bijzonder nummer van *De Nieuwe Weg*, maandblad der Jongsocialisten in april 1959, opgesteld samen met haar vrienden Piet De Buyser en Piet Frantzen en volledig gewijd aan Hendrik de Man, die op 10 juni 1953 was overleden in Zwitserland. De Man was voor zijn dood allang niet meer welkom in de partij en in België. Hij was op 12 september 1946 bij verstek veroordeeld tot 20 jaar hechtenis, 10 miljoen Belgische frank schadevergoeding aan de Staat, ontzetting uit alle graden, titels en functies en de vervalverklaring van de Belgische nationaliteit.

Hendrik de Man zelf heeft vele keren na 1945 gezegd en geschreven dat zijn doen en denken tijdens de Tweede Wereldoorlog het logische vervolg was op wat hij tevoren geschreven en gedaan had. Onmiddellijk na de oorlog werd dat standpunt politiek en juridisch echter niet zo begrepen en al evenmin aanvaard. Bij de grote meerderheid was dit in 1959 nog steeds het geval. Dat de Man in december 1941 in vrijwillige ballingschap ging naar de Haute

Savoie omwille van de steeds scherper wordende conflicten met de Duitse bezetter, kon de scherpe afwijzing van zijn optreden in de jaren 1940-1941 niet milderer – in zijn fameuze manifest van 28 juni 1940 schreef hij als nationaal partijvoorzitter dat hij de rol van de Belgische Werkliedenpartij als beëindigd beschouwde.

De stem van eerherstel laten klinken, was in 1959 voor de partijleiding nog een daad van zeer ongewenst protest. Toch werd de publicatie van het bijzondere nummer van *De Nieuwe Weg* niet verboden. Het werd zelfs gedrukt in de partijgetrouwe drukkerij Het Licht, waar Janine inmiddels werkte. Op de cover prijkte de kop *Met kwaadwillige opzet of te goeder trouw?* boven een imposante foto van Hendrik de Man. Janine zelf had de foto aangebracht. Ze schreef ook een van de drie hoofdartikels met als titel: *De doctrine herdenken?* Haar conclusie luidde: 'Laten we geen amnestie voor hem vragen, die hem niet meer kan baten en hem trouwens op één lijn zou stellen met mannen waarmee hij niets te maken heeft. Laten we hem alleen de eer geven die hem toekomt en onszelf de onschatbare dienst bewijzen ons zijn werk "eigen" te maken, wat tot nog toe niet is gebeurd! En laat het ons toegelaten zijn hier een postuum ere-saluut te brengen aan een geestelijke vader – trots alles.'

Janines aandacht, zelfs verering, voor Hendrik de Man was geen bevestiging. Hij was en bleef voor haar de grootste vernieuwer en de schepper van het cultuursocialisme zoals zij het voor ogen had. Toch verliep haar eigen weg erg anders en veel linkser. In haar archief vinden we bijvoorbeeld vaak verwijzingen naar de Spaanse Burgeroorlog. Janine maakte veel notities over dit conflict voor een niet-gerealiseerd boek. Zij ging volop voor de linkse emotionele sfeer, terwijl Hendrik de Man in die tijd al op het rechtse spoor zat en nooit iets heeft gedaan ten bate van het Spaanse republikeinse kamp.

Hoezeer Janine opkeek naar de Man, komt het best tot uiting in haar briefwisseling met Yvonne de Man over *Cahiers de ma Montag-*

Janine op een verkiezingsmeeting van de BSP aan het Van Beverenplein in Gent, 1949. (privécollectie Anne Ganzevoort)

ne⁶. In het boek, dat werd uitgegeven in 1944, bundelde de Man zijn dagboeknotities die hij schreef vanuit zijn goed verborgen berghut in de Haute-Savoie. Voor Janine werd het een bijzondere *livre de chevet*. Ze kwam er onder meer op terug in een themanummer over de Man in *Mens en Taak*.⁷ Zij beschreef er hoe dit *document humain* haar meer dan zijn andere werken geholpen had om de mens de Man te vinden: 'Mij tenminste is het zo vergaan. Hendrik de Man, die mij door zijn doktrinair werk een leermeester, ja een geestelijk vader is, kwam mij in zijn "Cahiers de ma Montagne" nà te staan als een broeder, een vriend waarvan de bekentenissen me niet zelden een glimlach van verstandhouding ontlokten... Alleen klimmen, zonder gids, meestal zonder metgezellen, het is hetgeen Hendrik de Man, ook in zijn openbare leven, verkozen heeft. Omdat hij torenhoog boven de massa en haar leiders uitstak. Omdat hij, méér dan alle anderen, waarden bezat van

alle tijden, van gisteren, van morgen, waaraan men vandaag nog niet toe is.'⁸

Strijd voor de arbeiders

In het persoonlijke en professionele leven van Janine was er inmiddels veel gebeurd. Na haar afstuderen aan de stedelijke handelsschool wou zij werk vinden. Normaal werk, haar handicap ten spijt. En zoals steeds stond moeder Fernande pal naast haar dochter in die zoektocht. De Gentse textielindustrie kende haar laatste bloeijaren en zorgde voor meer dan de helft van de tewerkstelling in de fabrieksnijverheid. In de buurt van haar huis aan de Groendreef draaiden nog tientallen fabrieken met duizenden arbeiders. Janine vond werk in de middelgrote katoenspinnerij en weverij P. Renson, opgericht in 1909 op de Nieuwe Vaart, vlak naast de reusachtig grote NV Usines Cotonnières de Belgique, beter bekend als

'de Grasfabriek'. Voor een normale stapper was Renson een kwartiertje wandelen vanaf de Groendreef. Voor Janine, aangewezen op een rolstoel die ze met haar handen via een ketting naar de wielen aandreef, betekende die afstand een dagelijkse helletocht – een uitdaging die ze sinds haar prille kindertijd moedig aanging, maar nooit in volle berusting.

Janine werkte bij Renson in de boekhouding en de administratie. Het werk van de *employés* was volledig gescheiden van de werkvloer van de arbeiders. Het verhaal gaat echter dat Janine zich bij een bitsige staking in 1950 bij de arbeiders schaarde, waarna de directie haar meteen de deur zou hebben gewezen. Maar zolang Janine niet terug aanvaard werd, weigerden de arbeiders het werk te hervatten. Een mooi verhaal, dat goed past in de romantiek van de liederen die Janine in haar jeugd zong over 'de jonge garde van het proletariaat die in de strijd het morgenrood der zege kleurde'.

Janine De Rop met haar moeder en dochter op de uitreiking van de Literaire Prijs van de Stad Gent, 1964. (privécollectie Anne Ganzevoort)

Een man, maar vooral een kind

In 1954 verhuisde het gezin De Rop naar het Weerstandsplein in de Heldenhuldedijk, tegenwoordig beter bekend als het eiland Malem, tussen de twee Leie-armen aan de Drongensesteenweg. In 1950 had het Gentse stadsbestuur een groot terrein met kleine volkstuintjes bouwrijp gemaakt om er de eerste naoorlogse sociale woonwijk te bouwen. Dit project van hoge architecturale waarde werd in perfect gedoseerde verzuiling gerealiseerd. Vier sociale huisvestingsmaatschappijen kregen elk een deel van de wijk toegewezen. Janine en haar moeder kwamen uiteraard terecht in een van de 106 woningen, die gebouwd werden door de socialistische De Goede Werkmanswoning. Gilbert Temmerman, pas aangesteld als secretaris van de Gentse BSP-federatie, werd hun buurman.

Predikant Boto Ganzevoort bleef er regelmatig op bezoek komen. Soms bracht hij zijn zoon mee, de flamboyante eeuwige student en plastisch kunstenaar Wybrand (Gent 31

mei 1930). Janine werd smoorverliefd. En hij deelde de verliefdheid zo hevig dat een huwelijk moest overwogen worden. Op 4 januari 1956 –'vaststellende dat de bruid zich onmogelijk kan verplaatsen' – kwam Prosper Luyckx, socialistisch schepen van Burgerlijke Stand naar het Weerstandsplein om er het huwelijk te voltrekken. Zeven maanden later, op 29 juli 1956, werd Anna Eline Ganzevoort geboren. Op de geboorteakte stond over vader Wybrand: 'belet te verschijnen'. Kort na het huwelijk was Wybrand immers verdwenen. Het huwelijk werd officieel ontbonden op 23 augustus 1960. Wybrand hertrouwde in dat jaar met de Antwerpse Lucienne Stassaert, een schrijfster, beeldend kunstenares en pianiste (Antwerpen, 1936).

Het mooie kleine huis op het Weerstandsplein werd zo het unieke domein van drie vrouwen, maar Janine kon de scheiding maar moeilijk verwerken. Gedurende een tweetal jaren bleef zij haar artikels ondertekenen met

J. Ganzevoort-De Rop. Ze hield aan het huwelijk wel enkele Nederlandse vrienden over, die levenslang met haar bleven corresponderen of huisvrienden werden. En Amsterdam behield voor Janine een bijzondere aantrekkingskracht.

Carrièreswitch

Kort voor de verhuizing naar Malem was er nog iets belangrijks gebeurd. Dankzij de bemiddeling van haar jeugdleiders Julien Van Nevele (1909-1989) en Miele Beys (1906-1980) kreeg Janine werk in de samenwerkende maatschappij Het Licht, waar de partijkrant *Vooruit* werd geschreven en gedrukt. Van Nevele en Beys hadden een leidende positie respectievelijk in de administratie en de drukkerij van het bedrijf, dat na 1944 maar moeilijk op dreef kwam. De vier oorlogsjaren waarin de krant overgenomen werd door collaborateurs, en het verdwijnen van de hoofdrolspelers van voor 1940 wogen zwaar door. Directeur-hoofdredacteur Gust Balthazar was in september 1944 als minister uit Londen teruggekeerd, maar moest vaststellen dat hij politiek uitgeschakeld was. Ook bij zijn redactie was hij intussen persona non grata. Zijn plaatsvervangend hoofdredacteur, de charismatische Paul-Gustave van Hecke, keerde terug naar de hem bekende Brusselse wereld van kunst en mode. En een van de belangrijkste journalisten, Marinus De Rycke, werd omwille van zijn vermeende steun aan Hendrik de Man uit de partij gezet en dus ook uit de redactie. Het nieuwe leiderstrio Ferdinand De Smedt, Georges Hammers en Rudolf Vercammen had een te kleine en te zwakke redactieploeg onder zich om een sterke krant te maken. Van de invloedrijke cultuurredactie bleven enkel Richard Minne (1891-1965) voltijds en Raymond Herreman (1896-1971) halftijds over. Anders dan voor 1940 nam Antwerpen de leidende positie over met de samenwerkende maatschappij Ontwikkeling als uitgeverij en de *Volksgazet* als sterkste socialistische krant.

In september 1947 stuurde de nationale partijleiding senator August De Block (1893-1979) naar het imposante gebouw van architect Fernand Brunfaut in de Gentse Sint-Pietersnieuwstraat om de leiding van Het Licht over te nemen. De Block had geen ervaring in het krantenwezen, maar hij had een sterke persoonlijkheid. Hij probeerde met een reeks saneringen en aanwervingen het wankelende bedrijf recht te krijgen. Op 25 november 1948 schreef een berooide Louis Paul Boon (1912-1979) als freelancer zijn eerste column. Hij kwam van de communistische krant *De Rode Vaan* en trad in 1954 in vaste dienst om wat later de plaats in te nemen van de legendarische Richard Minne. In 1953 werd, ook uit voorheen communistische rangen, de literator Georges Hebbelinck (1916-1964) aangeworven, eerst als journalist en vanaf 1961 als hoofdredacteur.

In 1953 kwam ook Janine in dienst van Het Licht, maar niet van het dagblad *Vooruit*. Samen met Wilfried Comhaire en Luce Premer vormde zij de kern van het administratieve team in het gemengde pers- en drukkersbedrijf. Wilfried en Luce droomden ondertussen van een toneelcarrière, Janine van een schrijvers- en journalistenbestaan. De eerste droom maakte ze waar, de tweede bleef om meerdere redenen onbereikbaar. Vaak werd haar gevraagd om stukken voor de krant te schrijven, maar altijd buiten het aura van de rokerige redactieruimte waar de 'echte' journalisten werkten.

Janines situatie was vergelijkbaar met die van de literair begaafde Prosper De Smet (1919-2005), die in 1948 in dienst trad als letterzetter en nadien, als schakel tussen de redactie en de zetterij, ging instaan voor de vormgeving. In 1957 publiceerde hij *De Ontploffing*, de eerste van zes romans. Daarna volgden nog vele kortverhalen, toneelwerk en enkele dichtbundels. Hij werd ook gevraagd om voor de krant te schrijven en werd bekend met zijn column *Polke Pluym*, die naast de *Boontjes* van L.P. Boon moest herinneren aan de fameuze rubriek

In 20 lijnen of aan de vroegere *Brief van Pierken* van Richard Minne.

Het was ook Prosper De Smet die in 1959 in de rubriek *Geestesleven* een positieve recensie schreef over Janines eerste roman. Daar was ze erg dankbaar om, maar in haar hart had zij gehoopt beoordeeld te worden door een grotere naam uit de wereld der letteren. Ook Prosper leek ogenschijnlijk tevreden met zijn nederige plaats in het lay-outhokje, maar diep vanbinnen had hij andere dromen. In 2000 publiceerde hij zijn laatste gedichtenbundel *Gekke gedachten, stille gepeinzen*.⁹ In het openingsgedicht *Derde Bugel* verwees hij naar zijn jeugd als weesjongen waar hij in de harmonie van de 'kulders', zoals de weeskinderen in Gent genoemd werden, totaal onopgemerkt op zijn bugel een 'doffe oem' mocht blazen. Hij eindigde het gedicht met 'Zoals 't begon is het gebleven/ ik speel nog altijd ongezien/ oempapa in de muziek van 't leven / en droom nog steeds / dat ik voor grote mensenscharen / de dirigent zou zijn / van de fanfare.'

Ook Janine zocht appreciatie en bekendheid voor haar literaire en journalistieke werk. Dat deed ze met golven van hoop en bitterheid of met een mengsel van grote schroom en felle ambitie. Op een erkenning als volwaardig journalist moest ze niet rekenen. Voor haar stonden twee vrouwen met meer anciënniteit en vooral meer relaties. En zelfs die twee, Aimée Jacobs (1906-1966) en Louise Hamers-De Mey (1908-2002), kregen van de directie nooit meer dan een tweederangsrol toebedeeld. Een verhaal apart, want die positie leidde vaak tot conflicten, die Janine van dichtbij beleefde.

Ondertussen aanvaardde zij alle opdrachten. Omdat zij een vrouw was, gingen ze vaak over planten verzorgen, keukenproblemen of huisinrichting. Wie Janine heeft gekend, weet dat dat niet haar geprefereerde gespreksthemas waren. Toch waren haar artikels zo goed dat ook vrouwenbladen als *Libelle*, *Rosita* of *De Stem der Vrouw* om haar medewerking vroegen. In haar archief zijn veel sporen van deze para-

Foto ter gelegenheid van het pensioenfeest van Louis Paul Boon bij de redactie van de krant *Vooruit*. Staand van links naar rechts: Jos Murez, Cé Vanderpoel, Julien Van Nevel, Pierre Meulenezyer, Pierre Vanderpoel, Walter Goetmaeckers, John Lootens, Georgette De Mildt, Louise Baetslé, Stefaan Van Laere, Luce Premer, André Minne, Bob Vandevoorde, Freek Neiryck. Zittend van links naar rechts: Jeanneke Boon, Louis Paul Boon, Janine De Rop, Ronald Claessens, Roger Hespel. (privécollectie Anne Ganzevoort)

journalistieke en semi-literaire arbeid te vinden, naast de mooi ingeplakte artikels van de zeldzame keren dat zij een echt politiek stuk mocht schrijven. Een opvallend voorbeeld is *Open brief aan mijn dokter*¹⁰ dat ze schreef naar aanleiding van een nieuwe actie van de dokterssyndicaten. De dokters hingen in hun wachtkamer een brief waarbij ze hun patiënten om steun en sympathie voor hun actie vroegen. Janine liet er al haar polemische schrijfkraft op los. Ze tikte de dokters op de vingers: 'Op intelligente lezers rekent u blijkbaar niet. Intelligentie verwacht u enkel bij u zelf. Het zou kunnen dat u zich vergist.' Zo was Janine op haar best. Toch kon ze haar revolutionaire kant, zoals in het Mariannelied dat ze bij de Socialistische Jeugd zo graag zong, maar zelden tonen: 'Ga, ga, Marianne, en voer ons aan, verlos de maatschappij.'

Verbleekte dromen

Dankzij de royalty's voor haar eerste twee romans kon Janine in een aangename en voor haar aangepaste woning trekken in de Pinksterbloemstraat, een prachtige, rustige plek in Mariakerke, weg van het Gentse stadscentrum. Samen met moeder Fernande, opgroeiende dochter Anne en altijd minstens één kat leek het alsof ze in het huis haar vele schrijversdromen kon beginnen waarmaken. En door een eigen auto waarin ze autonoom haar rolstoel in en uit kon laden, verwierf ze ook een nieuwe vrijheid. Toch verminderden het ritme waarmee ze zich met het literaire schrijverschap bezighield en de kans op publicatie in de jaren 1960. Verklaren waarom wordt een belangrijke uitdaging voor haar biograaf. In haar archief is interessant, maar zeer fragmentair materiaal over haar pogingen, kansen, verwachtingen, schroom en teleurstellingen te vinden.

Waarschijnlijk begon de status quo al in het haar vertrouwde huis van dagblad *Vooruit*. Ze keek er op naar oude reuzen als Raymond Herremans en Richard Minne, die met hun rubrieken *Boekuil* en *In 20 lijnen* al vanaf de jaren 1930 de

meesters van lof, kritiek of stilzwijgen waren over alles wat gebeurde in de literaire wereld. Ongeveer tegelijk met Janine kwam Louis Paul Boon die oude gloriën aflossen. Hadden zij wel genoeg aandacht voor de schrijfster in Janine De Rop? Uit brieffragmenten blijkt dat de relaties met deze schrijvers de ene keer getroebleerd, de andere keer constructief waren. In een lange brief van 25 augustus 1960 aan 'Geachte Mevrouw De Rop' schreef Hubert Lampo, van wie in *Volksgazet* een lyrisch lovende recensie over Janines eerste roman *De Wachtijd* verscheen: '... Hoe hebt U zich dermate door Herremans laten ontmoedigen? Is hij soms gepikeerd geweest, omdat Prosper de Smet hem met zijn recensie voor was? Maar ja, wij moeten dat eens mondeling uitpraten, niet omdat ik mijn mening niet aan het papier waag toe te vertrouwen, maar uw reactie na de elucubrations van Herremans kan ik zo goed begrijpen. Soms kan er rondom een boek ineens een valse atmosfeer ontstaan. Dat is mij zelf nog verleden jaar overkomen [...]'

Hoe de relatie met de invloedrijke Raymond Herremans verder verliep, moet nog uitgezocht worden. Zoals ook haar relatie met Minne en Boon voorwerp zou moeten zijn van verder onderzoek. In zijn biografie van Minne citeert Marco Daane uit een niet teruggevonden brief van Minne aan Janine De Rop: 'Wat die heilige schrik betreft, die ge van mij hebt, kom, na de tweede brief is er geen spraak meer van. Begin er onmiddellijk aan.' En verder gaf hij haar als raad: 'werken, werken, werken. 't Is te zeggen uw pen nemen en papier zwart maken. Er zit niets anders op. Zo doet Raymond. Zo doe ik het ook. Werken, werken, werken; al de rest is literatuur. Leg u desnoods een militaire discipline op. Lezen en schrijven, schrijven en lezen.'¹¹ Hoe Boon over Janine De Rop dacht, is niet duidelijk. Zij voelde zich wel erg verbonden met zijn persoon en werk. Dat heeft ze na zijn dood op 10 mei 1979 in een stuk voor *De Rode Vaan*, waar L.P. Boon kort na de oorlog journalist was, op ontroerende en eerlijke wijze beschreven: 'Eén-en dertig jaar heb ik je gekend'.

Relatie met Marnix Gijsen

De bewaarde correspondentie met literaire schrijvers bevat één bundel van 62 brieven en volgeschreven ansichtkaarten van Marnix Gijsen (1899-1984). Hij schreef haar tussen november 1962 en juli 1972. Ze verdienen meer dan bijzondere aandacht om verschillende redenen. Niet alleen bewonderde Janine zijn werk enorm, zij was ook een tijdlang passioneel verliefd op de auteur. Gijsen was 29 jaar ouder, hij was gehuwd en woonde in New York op Fifth Avenue. Hij volgde haar even op het passionele spoor, maar ging dan op de rem staan zonder het contact te willen verliezen. De blijkbaar vlamme brieven die Janine hem schreef, zijn (nog) niet teruggevonden. De correspondentie begon met een bewonderende brief van Janine over Gijsens gedichtenbundel *The House by the Leaning Tree. Een suite van archaische gedichten*.¹² Marnix Gijsen was blijkbaar erg opgetogen, want op 25 november 1962 schreef hij: 'Waarde Janine, Uw brief geeft me het recht u zoo aan te spreken [...] Wat me amuseerde in Uw brief was de vermelding dat U sinds jaren als de dood bang bent voor me. Dat wordt wel eens meer gezegd en het exaspereert me. Ik heb nog nooit iemand gebeten (au fond wel maar dan met toestemming natuurlijk) en ik begrijp een dergelijke reactie helemaal niet. Doe mijn groeten aan Yvonne (de Man, red.), en geloof me, (nu in handschrift, red.) Uw dankbare en genegen Marnix Gijsen.'

Vanaf dan volgden de brieven elkaar zeer snel op en werden ook ontmoetingen en telefonische of telegrafische communicatie gepland. Uit een brief van woensdag 17 april 1963 is op te maken dat de eerste grote ontmoeting de zaterdag erna doorging in het Gentse hotelrestaurant Sint-Jorishof – voor de Gentenaars de *cour Saint-Georges* – 'klokslag 11u30'. Janine, een zeer mooie vrouw, zou op nieuwe afspraken altijd als eerste hebben willen aankomen. Men hoefde niet meteen haar krukken en lamme benen te zien. Bij de bewaarde correspondentie is ook een kleine omslag met

de peukjes van drie Amerikaanse sigaretten te vinden. De verliefdheid en de hoop op een echte relatie zaten bij Janine blijkbaar erg diep. In zijn brief van maandag 21 april 1963, in handschrift, aan 'Lieve Jeanine' staat in het postscriptum: 'Vergeet niet dat ik niets anders ben en kan zijn dan een voorbijganger of moet ik liegen? Dat wil je stellig niet.' Maar Janine gaf niet op. In een brief van 3 juli 1963 aan 'Jeanine, kind' schreef hij: 'Vergeet me, of denk je aan mij, weet dan dat het lastigste van alles in het leven is oud worden en te wachten op wat ons te wachten staat. Veel liefs van M.'

Op 4 augustus schreef hij dat hij een verhaal klaar had, opgedragen aan Janines dochter Anne Ganzevoort.¹³ Janine gaf nog minder op. Op Kerstmis 1963 schreef hij vanuit zijn vakantieoord: 'Laat ons, ik smeed je, vrede sluiten. Schrijf me gewoon en ik zal je graag antwoorden. Ik heb het niet onder de markt, fysisch en vooral anders. No rest for the wicked, vooral niet op een tropische kerstdag op de Kreeftskring.' Op 15 februari 1964 schreef hij vanuit New York: 'Dank je, lieve Janine, voor je voorbeeldige brief [...] Wees nooit boos op me, ik heb duizenden excuses, Marnix.'

Langs beide zijden klonk de toon van de brieven voortaan bedaarder, maar er bleef een warme correspondentie bestaan die zeer interessant is, onder meer omwille van de vele nieuwtjes uit de literaire (machow)wereld. Er bleven ook de ontmoetingen, vaak in Gijsens Brusselse appartement aan de De Meeûsquare. Een van de laatste bewaarde brieven komt uit Marbella en is van 12 januari 1972: '[...] Je brief die me nagezonden wordt heeft me veel genoeg gedaan en ik ben blij om jouwentwil. Doe mijn beste groeten aan die man en wees gelukkig zoals je het ten volle verdient.'

Een nieuwe liefde

'Die man' is Jaak De Boever (Gent, 1938) met wie Janine sinds enkele maanden een relatie had opgebouwd en die in de Pinksterbloem-

Janine De Rop en haar man Jaak De Boever. (privécollectie Anne Ganzevoort)

straat haar huisgenoot en man werd. Ze had hem ontmoet ten huize van Jef en Anna Turf-De Meulenaere. Sinds Turf zich had ontpopt tot heraut van een eurocommunisme met democratisch gelaat dat afstand wou nemen van het Russische sovjetmodel, voerde ze vele gesprekken met hem. Ook Jaak De Boever behoorde tot deze strekking, zij het als atypische partijmilitant. Hij was romanist van opleiding, hij was literair en musicologisch begaafd en erg nieuwsgierig. In 1963 had hij een kleine communistische boekhandel overgenomen, die hij uitbouwde tot de NV Boekenfonds Marnix met een fraaie boekenzaak in het Gentse stadscentrum en een wetenschappelijke boekhandel, die in alle universiteiten klanten zocht. Jaak en 'de Marnix' zorgden voor een keerpunt in Janines leven. In de eerste plaats was er natuurlijk de hechte en duurzame liefdesrelatie die nieuwe kracht en zin aan haar leven gaf en die haar steunde bij de toenemende zorgen en onrust om een ouder wordende moeder en een opgroeiende dochter, die met vallen en opstaan vocht om perspectief en evenwicht.

Maar ze geraakte ook betrokken bij een nieuw maatschappelijk milieu dat haar tot andere keuzes noopte. Janine, de felle en kritische

militante, botste op de crisis in haar partij en op de kleine problemen van het partijbedrijf waarvoor zij werkte. Bij haar geliefde krant *Vooruit* vocht een kleine kern jonge journalisten weliswaar tegen de mufheid die een partijkrant typeert, maar de kans dat een kritischer en toch socialistische pers zou kunnen overleven, werd alsmal kleiner. Boos en opstandig maar ook uitgedaagd door nieuwe opportuniteiten gaf Janine in 1974 haar ontslag bij Het Licht en werd ze het zakelijke manusje-van-alles in de Marnixboekhandel. Korte tijd later kwam ook Jan Van de Voorde (1943-2000), die de boekenstiel in Nederland had geleerd, als vennoot in de zaak. Vlaanderen leek toen in het boekenvak nog een beetje op de derde wereld. Toch ging Janine dubbel zo hard werken om met de Marnixploeg de zaak goed te laten draaien, helaas in een steeds ongunstiger boekenklimaat. In 1991, bij de heropening van de zaak in de Gentse Nederkoeter, de laatste etappe van 'de Marnix', heb ik dat in de kleine bibliofiele uitgave *Kleine Ode aan mijn boekhandelaar* beschreven. Voor Janine brak toen weldra de pensioenleeftijd aan. Zij keek er verschrikkelijk tegenop, maar de toenemende pijn en het fysieke ongemak verplichtten haar tot meer rust.

Een ruime correspondentie

Haar hoop om opnieuw romans te schrijven heeft Janine niet meer kunnen waarmaken. Brieven schrijven bleef ze wel doen, veel brieven. Er is maar een deel bewaard en ze handelen in hoofdzaak over haar jarenlange tweestrijd tussen emotionele trouw aan haar socialistische ideologie enerzijds en haar woede, kritiek en onbegrip over de gang van zaken in haar partij anderzijds. In het herdenkingsboek voor oud-burgemeester Gilbert Temmerman (1928-2012) schreef Janine haar allerlaatste bijdrage *Brief aan een kameraad*: 'We behoorden tot dezelfde generatie, jij en ik. Als prille tieners oud genoeg om de oorlog te ervaren. Daarna vooral de bevrijding. Woord dat precies weergeeft hoe wij ons voelden: geestdriftig, klaar om het leven te beginnen, het vorm en inhoud te geven, een nieuwe wereld op te bouwen. Tenminste: dat dachten we. Herman Balthazar heeft, bij je begrafenis, erop gewezen dat je een geducht brievenschrijver was. Van mij wordt hetzelfde gezegd. Door de jaren heen hebben wij elkaar niet alleen gekend, veel ontmoet, maar ook veel geschreven. Over wat? Over de partij natuurlijk. De partij die in ons beider leven zeer belangrijk was. Voor jou nog duizend keer meer dan voor mij. Jij wàs de partij. Alles wat daarmee verkeerdt ging (en dat was nogal wat!) trof je recht in het hart. Dikwijls waren we het roerend eens in onze kritiek, soms ook niet [...]'¹⁴ De correspondentie tussen De Rop en Temmerman is bijzonder boeiend omdat we er de evolutie van beide auteurs als militant beter door leren kennen: Janine als steeds kritischer passionara, Gilbert Temmerman als de trouwe partijman en mandataris die pas in zijn laatste levensjaren twijfels en kritiek in zijn borst voelde opwellen. Ook haar brieven aan de opeenvolgende nationale partijvoorzitters zijn bewaard. Janine begon als Jongsocialist in 1959 met een open brief aan partijvoorzitter Leo Collard in het maandblad *De Nieuwe Weg*. Maar vooral de correspondentie met Patrick Janssens, partij-

Janine De Rop met Herman Balthazar en oud-collega en vriendin Luce Premer. (privécollectie Anne Ganzevoort)

voorzitter van 1999 tot 2003, is belangrijk. In de eerste plaats omdat Janssens steeds uitvoerig antwoordde, persoonlijk en in handschrift. In 1979 nam Janine een eerste keer ontslag uit de partij. Kort nadien maakte ze dat ontslag weer ongedaan. Ze besepte dat het niet meer dan een detail was. Toch was het voor haar een zeer zware emotionele stap. Hoe zwaar was van oktober 1977 tot augustus 1978 te volgen in de columns die ze schreef voor het communistische blad *De Rode Vaan*. Jef Turf en de toenmalige hoofdredacteur Piet Lampaert wilden een inhoudelijke facelift voor *De Rode Vaan* door medewerkers te zoeken die geen lid waren van de Kommunistische Partij van België (KPB). Janine aanvaardde de uitdaging,

maar schreef in haar laatste column *In niets ben ik veranderd*: 'Ik heb, toen ik voor u schreef, zeer scherp gevoeld dat het wellicht mis zou lopen. Mijn benaderen van de gebeurtenissen is en blijft dat van een vaak verontwaardigd, dikwijls teleurgesteld, zeer kritisch, doch loyaal BSP'er. Daaruit volgt reeds dat aan mijn beschouwingen een belangrijk element moest ontbreken: kritiek op mijn partij kon ik bij u niet kwijt. Het zou getuigd hebben van weinig fair-play als ik het wèl had gedaan, en dit is voor mij ondenkbaar. Bovendien miste ik mijn natuurlijk klimaat, mijn klankbodem, de respons die ik nodig heb om mijn geschrijf te doen leven. Aan de andere kant kon het niet anders of mijn zo duidelijke sociaal-democratische gerichtheid moest velen onder u mateloos irriteren. Mijn schuchtere 'akte van hoop' in de nieuwe BSP-voorzitter Karel Van Miert was daarbij de druppel die de emmer deed overlopen. Het zij zo...' Daarmee doorprikte ze de droom om communisten en sociaaldemocraten samen één front te laten vormen. Ook voor Turf en Lampaert hield die droom op, want zij traden kort daarna uit de KPB, gedwongen door de orthodoxe garde die geen kritiek dulde op het Russische sovjetmodel.

In het aangehaalde citaat vinden we ook Janines ware *profession de foi*, die ze al uitdroeg als adolescente in de Socialistische Jeugd en die meer dan 60 jaar later nog steeds duidelijk bij haar te herkennen viel – ook al was de oude dame pijnlijk al haar fysieke kracht verloren, ze behield tot op haar laatste levensdag een helder hoofd. Dit ideologische waarmerk heeft alles beïnvloed, ook haar kracht en haar falen als schrijfster.

Ten slotte

Ik eindig met twee kanttekeningen zonder commentaar. De eerste is de laatste brief die ik terugvond van Marnix Gijsen, van 18 mei 1972: 'Lieve Janine, Vandaag sprak ik Maurice Gilliams en gewaagde ik van de prijs van de

Academie die je hoopt te ontvangen. Stelde vast dat hij van je bestaan niet afwist. Heb hem dan ook je deugden bezongen. Hoe heet die prijs? En heb je je boek ingezonden? – Ik merk in *De Nieuwe Gazet* dat L.P. Boon helemaal de kluts kwijt is. Alle liefs, Marnix.' De tweede is een verwijzing naar een bijzonder interessante website: *Schrijversgewijs. Vlaamse schrijvers 1830-heden*¹⁵. Men vindt er van 494 Vlaamse schrijvers en schrijfsters een summier biografie en een lijst van hun literair oeuvre. Maar niets van Janine De Rop.

- 1 Joris VAN PARYS, *Gelukkig en vol droefenis. De werelden van Raymond Brulez*, Houtekiet, 2015.
- 2 Janine DE ROP, *De Wachtijd*, Amsterdam: Arbeiderspers, 1960; Janine DE ROP, *De Traditie*, Amsterdam: Arbeiderspers, 1963; Janine DE ROP, *De Rechter en de Beul*, Den Haag-Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1970.
- 3 Onder meer in het *Nieuw Vlaams Tijdschrift*: September, De Boom, De Prijs is Eenzaamheid, Een Nacht als alle Andere ...
- 4 Janine DE ROP, Anna is dood. Requiem voor een vrouw. In: *Vrouwen in Vlaanderen schrijven nu; nieuwe verhalen van 22 romancières*, D.A.P. Reinaertuitgaven, 1977.
- 5 Guy VANSCHOENBEEK, *Novecento in Gent. De wortels van de sociaal-democratie in Vlaanderen*, Hadewijch/AMSAB, 1995.
- 6 Hendrik DE MAN, *Cahiers de ma montagne*, Brussel: Éditions de la Toison d'or, 1944.
- 7 *Mens en Taak, socialistisch tijdschrift voor het Geestesleven*, 7(1964)1.
- 8 Hendrik DE MAN, *Cahiers de ma montagne [...]*.
- 9 Prosper DE SMET, *Gekke gedachten, stille gepeinzen*, Gent, 2000.
- 10 *Vooruit*, 08/05/1966.
- 11 Marco DAANE, *De Vrijheid nog veroveren. Richard Minne, 1891-1965*, Amsterdam: Arbeiderspers, 2001, p. 369.
- 12 Marnix GIJSEN, *The House by the Leaning Tree: een suite van archaische gedichten*, 's-Gravenhage: Stols-Barth, 1963.
- 13 Marnix GIJSEN, *Van een kat die te veel pretentie had*, Amsterdam: Meulenhoff, 1964; ook opgenomen in: Marnix GIJSEN, *Verzameld Werk*, deel 3, eerste druk, 1977.
- 14 Giel VANSCHOENBEEK, *Kameraad Gilbert. De kleine en de grote verhalen*, Gent: New Goff, 2013.
- 15 <http://schrijversgewijs.be/>